

Poučit se ze zahraničí?


MAREK SIVÁK

manažer projektů veřejného prostoru Plzně 2015, o. p. s., architekt


MARTIN FREI

Architekt, člen Pracovní skupiny ČKA pro soutěže

Problémy se zadáváním veřejných zakázek, financováním veřejných projektů skrze Public-Private Partnership i soutěžemi. To jsou stále nedořešená témata, která ale skýtají potenciál ke zlepšení situace ve stavebnictví a architektonické praxi. Kde se můžeme inspirovat? Čerpají architekti inspiraci i během dovolené a svých zahraničních cest?

Otázka

Jaké jsou Vaše zkušenosti ze zahraničních cest? Kde by si Česko mohlo vzít ze zahraničí příklad?

Větší rozdíl než v kvalitě staveb samotných je v doprovodných jevech – v plánování a údržbě staveb. Na západ od nás je zvykem s domem plánovat i jeho okolí včetně přemýšlení o lidských potřebách, aby měl obyvatel či pracovník k dispozici jak intimní, tak shromažďovací veřejné prostory. Místa je potřeba nejen vybudovat, ale také počítat s rozpočtem na jejich údržbu, což je náš Černý Petr. V zemích, jako je Velká Británie, je historicky zakořeněná participace obyvatel. U nás, přes zlepšující se trend, jsou obyvatelé často podceňováni nebo se po nich chce špatná úloha – běžný občan neumí designovat, ale

Na západ od nás je zvykem s domem plánovat i jeho okolí.

umí říct, co potřebuje ke spokojenému životu. Kvalitu sídel pak nejvíce ohrožuje sobectví jednotlivců, kteří s vidinou zisku nafukují stavby a nedbají na to, co je okolo nich; v naší zemi k tomu na rozdíl od západu přispívá bezmocnost veřejné správy radikálně zakročit. Obecné srovnání se „zahraničím“ je ošemetné, protože každá země má svá specifika, pozitivní i negativní. Nedávno jsme měli v Plzni v rámci programu Pěstuj prostor besedu s architektky o veřejném prostoru v zahraničí a porovnání zemí, jako jsou např. Nizozemí a Rumunsko, přineslo zajímavé a mnohdy vtipné poznatky.

Měl jsem to štěstí, že jsem mohl pracovat několik let ve Francii a několik měsíců v Japonsku. Země jsou to hodně rozdílné, ale právě ony odlišnosti mě přiměly k porovnávání s českým prostředím. Různorodost v tvarosloví architektury a designu se vlivem internetu postupně stírají, rozdíly ale vidím v podmínkách, v jakých architekti pracují.

Pomínu-li Japonsko, které je jiné snad vším, tak větším překvapením pro mě byla Francie. I když je to země vycházející ze stejné evropské legislativy jako ta naše a člověk nečeká nějaké zásadnější rozdíly, tak po čase si začíná uvědomovat, že tam vše funguje trochu lépe. I když nabuřelost francouzské byrokracie je známým faktem, tak například získání stavebního povolení na běžnou stavbu je mnohem jednodušší než u nás. Nemají totiž územní

Ve Francii bychom se mohli inspirovat ve způsobu zadávání veřejných zakázek.

řízení a nemusejí dokládat desítky stanovisek dotčených orgánů.

Ne vše je u nás špatně, ale každopádně máme co zlepšovat a určitě si můžeme vzít příklad z okolních evropských zemí. Konkrétně ve Francii bychom se mohli inspirovat ve způsobu zadávání veřejných zakázek, v tomto ohledu máme totiž značné rezervy. Na druhou stranu, každá země má specifické podmínky a historický vývoj, proto nelze jednoduše aplikovat každé pravidlo nebo zákon na naše podmínky.



JAROMÍR KROČÁK

Architekt a spisovatel



PETR LEŠEK

Architekt

Mohli bychom se poučit od našich sousedů – Německa či Rakouska – o fungování zadávání veřejných zakázek. Kromě vyváženosti hodnotících kritérií by pomohlo taxativní určení minimální ceny stanovené v rámci zadávacích podmínek s ohledem na rozsah a druh zakázky, pod kterou by každá nižší nabídka byla dumpingová, tudíž nepřijatelná.

Tlak na nejnižší nabízenou cenu vede bohužel často k razantní redukci rozsahu projektové dokumentace. Projektant se hájí omezenými prostředky pro předrealizační přípravu stavby (kompletní projektová dokumentace se nemů-

Snad se z PPP vyvine funkční systém Public-Private Partnership a ne „Pytel Plný Problémů“.

že vejít do nejnižší ceny, která ovšem vítězí), dodavatel se snaží zpochybňováním kvality projektu v dokumentaci svou cenu v průběhu realizace stavby dodatečně navýšit dodatky a vícepracemi (jeho původní nabízená cena byla při výběru dodavatele též nereálně nízká, jen aby získal veřejnou zakázku). Pak musí zákonitě dojít v průběhu stavby k záměně kvalitních materiálů, redukcím a kamuflážím, které vedou ve výsledku k zoufale nízké kvalitě stavebních prací, o architektuře ani nemluvě. Z tohoto úhlu pohledu se snažím být přes všechna negativa tuzemského veřejného soutěžení optimistou ve věci PPP. Bylo by dobré a pro nás přínosné, kdyby se z PPP vyvinul opravdu funkční systém Public-Private Partnership a ne „Pytel Plný Problémů“, pokud budu parafrázovat slova pánů Šimka a Grossmanna. Přece jenom máme trochu jiný přístup k akcím založeným na spolupráci veřejného a soukromého sektoru než například Velká Británie.

Česko by si mohlo vzít řadu příkladů ze západní Evropy a fungovaly by tady. Bohužel je velmi obtížné o tom všechny zodpovědné přesvědčit. Existuje značně konzervativní pocit, že u „nás něco takového fungovat nebude, a proto to ani nebudeme zkoušet“. Myslím, že toto přesvědčení je hlavní brzdou přejímání kvalitních věcí odjinud. Naštěstí se to daří postupně měnit. Náš ateliér se snaží často

Hodně si slibují od snahy upravit stavební řízení dle německého a rakouského vzoru.

přinášet do našeho prostředí nový materiál, ale ne vždy s úspěchem. V Národní technické knihovně se tak objevilo bituteražo, ale v královéhradecké knihovně se nepodařilo použít ETFE fólii na horní světlíky. Obecně je ale možné říci, že se zvyšovala kvalita stavebních firem. Škoda, že současný stav soutěží pouze na nejnižší cenu tento trend likviduje. Nevyhrávají nejlepší, ale nejlevnější. Hodně si slibují od snahy upravit stavební řízení dle německého a rakouského vzoru, tedy výrazně zjednodušit a zpřehlednit jak dokumentaci, tak samotné projednávání. Rád bych, aby u nás větší váhu v rozhodování o veřejných investicích získali městští architekti. Aby municipality více užívaly dočasných aktivit k zabydlování nevyužitých ploch a budov. A aby strategické a územní plány byly veřejnosti srozumitelné a ta je vnímala jako společnou dohodu.